

SVĖDASŲ VARPAS

2016 m. lapkričio mėn.

Nr. 5

Leidžiamas nuo 2016 m.

Žvelkime į ateitį

Svėdasų J. Tumo-Vaižganto gimnazijos direktoriaus pavaduotoja Aina Tumienė (vidurėje), mokytojos Birutė Tuskienė ir Raimonda Kirvelienė su antros klasės mokiniais

Gerbiami Svėdasų krašto žmonės! Kad Jūsų krašto raidos vizija virstų tikrove, Jūsų laukia ilgas, atkaklus, nuoširdus ir nelengvas darbas. Kreipiuosi į jaunimą, gimnazijos bendruomenę, visus Svėdasiškius. Lietuvai reikia ne tik gerų specialistų, žemdirbių ir mokslininkų, bet ir raštingų, kultūringų, gimtąją kalbą ir kraštą mylinčių žmonių.

Tie, kurie pradėjo „skambinti“ „Svėdasų varpu“, iškeliaus į amžinybę. Jaunimui teks užimti jų vietą, tęsti pradėtąjį darbą.

Anykščių gražus kraštas davė Lietuvai rašytojus Antaną Baranauską, Joną Biliūną, Antaną Vienuolį Žukauską, Juozą Tumą Vaižgantą. Jie budino tautą anais sunkiais laikais, jų darbai ir dabar ugdo meilę tėvynei, gimtajai kalbai, gimtajam kraštui.

Ypač turėtų stengtis įnešti savo indėlį į Lietuvos kultūrinį gyvenimą gimnazijos mokytojai ir mokiniai. Tam jus įpareigoja žymaus svėdasiškio, rašytojo ir kultūros veikėjo, kunigo Juozo Tumo Vaižganto vardas, kuriuo pavadinta jūsų gimnazija.

Norėtusi, kad šią gimnaziją baigę jaunuoliai gerai žinotų tikrą, o ne iškraipytą Lietuvos istoriją, orientuotąsi

kultūriniame šalies gyvenime, puoselėtų tikrąsias, o ne tariamas žmonijos vertybes, būtų deramai išprusę ir raštingi, kurtų savo gyvenimą Lietuvoje, o ne užsienyje. Savo asmeniniu gyvenimu ir darbais jie privalo kelti Svėdasų gyventojų ir visos tautos gerovę.

Mieli Juozo Tumo-Vaižganto gimnazijos mokytojai ir mokiniai, būkite savo krašto patriotai, sekite Anykščių krašto šviesuolių pavyzdžiu, dekite tėvynės ir gimtosios kalbos meilę, būkite tikri lietuviai. Įsijunkite į „Svėdasų varpo“ leidybą, spausdinkite jame savo straipsnius, atspindinčius jūsų svajones ir lūkesčius. Norėtusi, kad Svėdasų krašte nebūtų tokių nesąmonės kalbančių žmonių, kokius girdime per LRT laidą „Klausimėlis“. Juokinga ir graudu, kad Lietuvoje dar yra neraštingų ir neišprususių žmonių. Klausantis jų, atrodo, kad jie niekad nesėdėjo mokyklos suole, nesimokė istorijos, neskaitė knygų ir laikraščių, nesidomėjo nei politiniu, nei kultūriniu, nei visuomeniniu Lietuvos ir pasaulio gyvenimu.

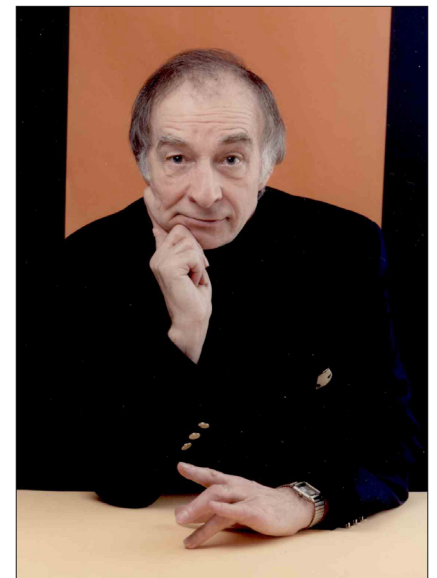
O jūs, įrodykite, kad Svėdasų krašte gyvena tikri Lietuvos patriotai.

Mokytoja Sofija Kalėdienė

Kraštiečiui – Juozo Keliuočio premija

Rimstant vasaros darbų įkarščiui, paskutinį rugpjūčio sekmadienį (27 d.) Rokiškio rajone, Aleksandravėlės Šv. Pranciškaus Serafiškojo bažnyčioje įvyko didelė šventė. Buvo iškiliai minimas Dievo namų 220-ųjų metinių jubiliejus, surengta konferencija, kurioje pranešimus apie bažnyčios ir gyvenvietės praeitį skaitė klebonas Laimonas Nedveckas, istorikas Valius Kazlauskas, kalbėjo svečiai ir kiti dalyviai.

Šventės programą ypač praturtino Juozo ir Alfonso Keliuočių palikimo studijų centro (jis yra premijos steigėjas ir mecenatas) atstovai, paskelbę nutarimą dėl 2016 m. Rokiškio rajono savivaldybės Juozo Keliuočio literatūrinės premijos skyrimo. Ji teikiama kasmet. Šiemet 10-toji J. Keliuočio premija „už spalvingą menininko kelią ir aukštą teatrinę etiką, už „vaižgantiškus“ pragydrulius ir jautrų dėmesį „keliuotiškoms“ tradicijoms, už neatlygintą atsidavimą bei meilę Rokiškio kraštui ir jo žmonėms“ buvo paskirta aktoriumi, režisieriumi ir skaitovui Ferdinandui Jakšui.

Aktorius Ferdinandas Jakšys

Jubiliejinė Alunto Barono paroda

Parodos atidarymas. A. Baronas (dešinėje). Jūratės Gimbutienės nuotrauka

Meno darbų parodos Svėdasų gyventojams – ne naujiena. Prieš keliolika metų, atidarius bibliotekoje Meno galeriją, bibliotekininkės, dailininkai ir organizacijos rengia jas čia vos ne kas mėnesį. Norėdama pagerbti sveitur gyvenančius kraštiečius, o Svėdasų gyventojus supažindinti su jų kūryba, parodų galerijoje yra surengusi ir Svė-

dasiškių draugija „Alaušas“. Tai – tautodailininko Vytauto Merkio (Utena) ir dailininkės Irenos Meištaitės (Vilnius) paveikslų, tautodailininko Valentino Algirdo Kaliūno (Vilnius, Varėna) fotografijų paroda ir kt.

Pagirtina, kad savo lankytojams parodas pastaruoju metu neretai organizuoja ir Kultūros namų darbuoto-

jai – direktorė Rožė bei Vilius Lapieniai. Didelė (per 30 pav.) jubiliejinė, ataskaitinė kraštiečio Alunto Barono tapybos darbų paroda čia buvo surengta rugsėjo pradžioje ir atidaryta rugsėjo 18 dieną.

Pristatant ekspoziciją, kalbėjo jos organizatorė R. Lapienienė, o apie idėją, paskatinusią rengti parodą gimtinėje, paveikslų tematiką ir jų „gimimo“ istorijas papasakojo autorius. Dalyviai pateikė klausimų. Manoma, kad paroda veiks daugiau nei mėnesį.

Į Svėdasus ji „atkeliavo“ iš Ukmergės kultūros centro Dailės galerijos, kur eksponuota visą rugpjūtį ir sulaukė didelio lankytojų dėmesio. Atidarant parodą čia dalyvavo apie šimtą žmonių (tarp jų – ir šių eilučių autorius su žmona). Nepamirškime, kad Ukmergėje jos autorius yra žinomas ne mažiau, kaip gimtinėje.

Nukelta į 3 p.

Rudens taku į fotografijos, poezijos ir muzikos pasaulį

Rudens taku –

*Į sodą, kur nukrito vaisiai
ir pageltę lapai.*

*Rudens taku –
kur paskutiniai obuoliai
skaniausiai kvepia.*

*Rudens taku – ir į šermukšnę,
kurio kekės džiaugiasi savo grožiu.*

Rudens taku...

Janė Grigėnienė

Žvarboką spalio 8 d. popietę visi, kas myli poeziją ir muziką, rinkosi į Svėdasų meno galeriją, kurią papuošė nauja viešintiškio kraštotyryninko Tautvilio Užos fotografijų paroda.

Rudenišką nuotaiką išskleidė viešinių iš Sudeikių miestelio Utenos rajone vokalinis ansamblis „Sudeikiečių gaida“, kurio vadovė Audronė Misiukaitė.

Savo eilėmis mus šildė Aldona Širvinskienė, Lietuvos nepriklausomos rašytojų sąjungos narė bei Labdaros ir paramos fondo „Baltasis balandis“ įkūrėja ir pirmininkė bei jo narės: Genovaitė Koriznienė iš Kupiškio, Danutė Mažeikienė iš Rokiškio, Aldona Lavickienė iš Skapiškio Kupiškio rajono ir kraštiečių Zita Berkevičienė. Ansamblio

Parodos metu

vadovė nustebino, kad ne tik nuostabiai dainuoja, groja gitara, bet ir pati kuria eiles bei muziką.

Mus supanti Tautvilio Užos fotografijų paroda priminė pačius giliausius jausmus gimtinei. Kaip J. Tumas-Vaižgantas ieškojo „deimančiukų“ – puikių paprastų Lietuvos kaimo žmonių – ir juos įamžino savo kūryboje, taip T. Uža užsimojo jų rasti tarp viešintiškių.

Ir rudeniška, žvarbi popietė tapo šilta ir jauki. Pilnutėlė meno galerija parodė kaip labai svėdasiškiai pasiilgę poezijos, muzikos, dainų ir naujų parodų. Mums buvo gera, kad nors kuo galėjome nustebinti žmones.

*Bibliotekininkės
Asta Medinienė ir
Dalia Paulavičienė*

Mus svarbi kiekvieno skaitytojo nuomonė

Pastaruoju metu, kiekvienas straipsnio ar knygos autorius, kiekviena laikraščio ar žurnalo redakcija bei leidykla supranta, kaip svarbu yra gerai pažinti savo skaitytoją, jo skaitymo ir informacijos poreikius, ypač – gerai žinoti nuomonę apie jiems skirtus leidinius ir skaitomus leidinius. Šis, pasak psichologų ir sociologų, grįžtamasis ryšys, užsimezges ir vyksta tarp leidėjų (ar autorių) ir skaitytojo, yra viena iš patikimų priemonių bet kurio leidinio turiniui gerinti, leidėjo (ar autoriaus) užsibrėžtam tikslui pasiekti, prieštaravimams tarp leidėjų ir skaitytojų skaitybės lūkesčių šalinti.

Vadovaudamasis šia nuostata, Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ (toliau draugija. –V. R.) laikraščio „Svėdasų varpas“ (toliau – laikraštis – V. R.) sumanytojai ir leidėjai – vyriausiasis redaktorius, redkolegija ir draugijos pirmininkas – nuo pat pirmojo numerio nuolat domisi skaitytojų nuomone

apie savąjį laikraštį. Ypač yra laukiami tokie laišukai, kuriuose skaitytojai redkolegijai pataria, kaip racionaliau vienas ar kitas leidybos problemas būtų galima išspręsti, kurios temos jiems yra svarbios, kurios, pagaliau, iš jų patiko ar nepatiko.

Tam, vos pasirodžius pirmajam numeriui, prie Svėdasų seniūnijos mes įrengėme „Gyventojų pasiūlymų laikraščio „Svėdasų varpas“ redkolegijai dėžutę“ (žr. laikraštį 2016, nr. 4, p. 4). Kai kurie mūsų skaitytojai ir kiti miestelio gyventojai ja noriai naudojasi ir teikia įvairių pasiūlymų.

Dėžutėje radome jau šešis laiškus, kuriuose siūloma rašyti apie nusukurio miestelio vaizdą, nesutvarkytą gimnazijos teritoriją, vaikams aikštelių (pvz., pritaikytų riedlentėms) stoką, nuo kiaulių komplekso sklindantį dvoką, alksniais ir karklais apaugusias ežerų ir upelio pakrantes, neišasfaltuotas ir duobėtas šalutines gatves, pasigenda-

ma taip pat miestelyje smulkių aptarnavimo įmonių (kirpyklos, siuvyklos, kosmetikos paslaugų moterims ir kt.).

Šių metų spalio 13 dieną gavome dar vieną – mūsų kraštiečių, Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ tarybos narės Linos Beleckaitės-Stukienės laišką, adresuotą draugijos laikraščio „Alaušo varpas“ redakcinės kolegijos pirmininkui.

Šis laiškas mane gerokai nustebino.

Visų pirma, todėl, kad ponija Lina, jame man kelia tokias problemas, kurių sprendimas yra ne mano vieno dispozicijoje.

Antra, labai kategoriškai jame samprotaujama apie pastebėtus laikraestyje kalbos ir stiliaus korektūrinius netikslumus, o jos trumpame laiške į akis krenta taip pat lietuvių kalbos rašybos klaidos (viena iš jų korektūros, antroji dalykinė. Aš jas ten pažymėjau. Žr. 2-ąją laiško pastraipą).

Nukelta į 4 p.

Jubiliejinė Alunto Barono paroda

Atkelta iš 2 p.

A. Baronas gimė 1936 m. Rokiškio apskrityje (dabar Anykščių r.), Svėdasų valsčiuje, Daujočių kaime, ūkininko šeimoje. Čia jis pažino kaimo gyvenimą, darbus, pamilo kraštą ir gamtą. Baigęs Svėdasų gimnaziją ir KPI, įgijo statybos inžinieriaus specialybę, įsikūrė Ukmergėje, projektavo pastatus, paskui dirbo rajono administracijoje ir gamtos saugoje. Čia išaugino dukras, dalyvavo saviveikloje ir praleido gražiausius brandos metus.

Dabar paroda ženklina ilgą ir garbų autoriaus 80-ties metų gyvenimo bei kūrybos kelią.

Aluntas nėra dailininkas profesionalas. Piešti jis bandė seniai, tačiau pagrindiniu laisvalaikio užsiėmimu tapyba tapo tik išėjus į pensiją. Nuo 2000 m. su teptuku jis nesiskiria 16 metų – tiek leisdamas žiemas pas dukras Mantę ir Nomedą egzotiškoje Floridoje, JAV, tiek ir vasaras – Ukmergėje, erdviam, savo suprojektuotame name.

Jubiliejinė A. Barono paroda stulbina, žavi ir įkvepia žiūrovą savo paveikslų gausa, kuri liudija nepaprastai stiprų

autoriaus kūrybinį proveržį ir neregėtą darbštumą. Kita vertus, joje matome gan skirtingą tapybos darbų filosofinę potekstę ir tematikos įvairovę. Jis tapo viską, ką geriausiai pažįsta, kas jį jaudina. Tai – meilė gimtinei ir žemei (triptikas „Tėviškė“: „1936 m. pavasaris“ ir „Vasara“, „1940 m. žiema“), laisvė („Meilės alėja“, „Laisvės paukščiai“ ir kt.), Lietuvos istorija („Lithuania restituta“, „Šventė“, „Trakai“), padavimai ar legendos („Šauksmas“, „Popietė pas Kosakovskį“) ir pan.

Temų daug, bet pasak autoriaus, pagrindinė dominantė čia yra „meilė žmogui, meilė tėvynei, laisvei ir tėviškei. Ši gija eina per visus darbus ir sujungia juos į vieningą visumą“.

Kviečiau mūsų mielo kraštiečio – Alunto Barono – jubiliejinę parodą aplankyti svėdasiškius ir jų svečius. Ji – įspūdinga, kelianti daug minčių ir estetinių pojūčių.

Jubiliejaus proga palinkėkime autoriui ilgų gyvenimo metų, Mūzų palankumo ir nesibaigiančio kūrybinio polėkio bei naujų, prasmingų darbų.

Romualdas Vytautas Rimša

Kraštiečiui – Juozo Keliuočio premija

Atkelta iš 1 p.

Aleksandravėlės bažnyčioje jam pagarbiai perduotos visos laureato regalias: diplomas, premija, medžio skulptūra (aut. Vidmantas Zakarka), gelės. Rokiškėnų, panorusių pasveikinti aktorių ir tarstelėti jam savo žodelį, nutįso ištisa eilė... Vadinasi, jis čia yra labai gerbiamas ir mylimas...

Po konferencijos seniūnijos gyventojams surengtas koncertas. Klasikos kūrinius atliko garsi vokalistė, daugelio konkursų laimėtoja Jolanta Stumbrienė (sopranas), o teatro ir kino aktorius Ferdinandas Jakšys skaitė Antano Vienažindžio, Antano Miškinio, Henriko Radausko eiles ir ištraukas iš rašytojo Kosto Ostrausko monodramos „Vaižgantas“.

Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ nariai ir laikraščio „Svėdasų varpas“ redkolegija nuoširdžiai džiaugiasi nauju mūsų kraštiečio, aktoriaus Ferdinando Jakšio kūrybinės veiklos įvertinimu ir jam skirtu aukštu apdovanojimu.

Romualdas Vytautas Rimša

Mus svarbi kiekvieno skaitytojo nuomonė

Atkelta iš 3 p.

Trečia, sunku mums suprasti, kodėl Jūs, Lina, būdama mūsų draugijos tarybos nare, problemoms spręsti pasirinkote susirašinėjimą? Juk galėjome visa tai aptarti draugijos taryboje...

Pagalčiau, gan keistai, ir visai neteisingai, gal – net tendencingai savo laiške vertinate mūsų draugijos dešimtmečio veiklą. Ar gi gali vienas žmogus per vieną dieną padaryti daugiau už visus draugijos narius per dešimt metų?

Pagalvokime tik apie ką rašoma – surengę įspūdingą klasės draugų susitikimą... (Žr. 3-įją laiško pastraipą). Emocijų čia tiek, kad, rodos, net draugijos viso dešimtmečio darbus pamiršote...

Dėl visų čia paminėtų priežasčių, ši Jūsų laišką mes apsvarstėme, dalyvaujant draugijos pirmininkui, laikraščio redkolegijoje ir artimiausiu laiku paruosime atsakymą, kurį ketiname paskelbti kitame mūsų laikraščio numeryje.

Okol kas, skaitytojus supažindiname su kraštietės, Svėdasiškių draugijos „Alaušas“ tarybos narės Linos Beleckaitės-Stukienės laišku, skirtu draugijos laikraščio „Alaušo varpas“ redakcinės kolegijos pirmininkui.

Kartu kviečiame skaitytojus mums parašyti, ką Jūs manote apie šį Linos laišką, ir kaip vertinate pirmuosius (nr. 1–4) mūsų laikraščio numerius?

Lauksime Jūsų laiškų. Įdomiausius iš jų paskelbsime laikraštyje.

Savo laiškus redkolegijai prašytume mums ir toliau dėti į minėtą Laiškų dėžutę Svėdasuose arba siųskite e-paštu, šiuo adresu:

<vytautas.rimsa@dtiltas.lt>

Vytautas Rimša,
laikraščio „Svėdasų varpas“
redkolegijos pirmininkas

Linos Beleckaitės-Stukienės laiškas redkolegijai

Vytautai, labai ačiū už atsiųstą laikraštuką, visus numerius esu atsispausdinusi, visus persiunčiu tiems, kam nors kiek įdomūs mūsų Svėdasai.

Tačiau **esu nemaloniai nustebinta, kad laikraštukas išleidžiamas su tiek daug rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidų** [čia ir toliau patamsina mano – V. R.]. **Tiesiog baisu net skaityti ir gėda kitiems parodyti.** Kodėl taip yra? Ką reiškia žodis „redaktorius“ šiuo atveju? Ką jis redaguoja? Juk su šitiek klaidų **ten įmontuoti straipsniai** [stil., turi būti: „paskelbti“, „išspausdinti“, „publikuoti“ etc., nes straipsniai – ne „įmontuojami“ – V. R.], **ypač antrame ir trečiame numeriuose!** Jei tai būtų parašę eiliniai kaimo žmonės – gal galima būtų suprasti, kad klaidų masė palikta tam, kad pamatytume, koks neišsilavinęs mūsų kaimas... Tačiau juk **rašė ne neraštingi kaimiečiai, o arba mokytoja, arba mokslinį darbą dirbantis žmogus ir panašiai...** Vytautai, darykit ką nors – **šitaip būti negali. Užges tas laikraštukas labai greitai, dar net nespėjęs sužydėti, jei niekas nesikeis.** Juk jį **skatantys** [korekt., turėtų būti „skaitantys“ – V. R.] **žmonės pasijunta ižeisti, gavę į rankas tokį atmestinaisukurptą daiktą.** O idėja graži ir gera, laikraštuko forma patogi... labai norėtųsi, kad jis nemirtų... Labai norėtųsi į jį ką nors parašyti... Bet kol kas **nedrįstu, nes dar nesupratau laikraštuko koncepcijos** [rašyba, turėtų būti „konceptijos“ – V. R.] (tikslas ir krypties).

O šiai minutei – dvi idėjos: apie Svėdasų bibliotekoje šį rudenį vykusių savamokslinio dailininko Almunto Barono, buvusio svėdasiškio, gyvenančio Amerikoje,

tik vasaromis aplankančio Lietuvą, darbų parodą. Paroda buvo nuostabi, darbai labai gražūs ir skoningi, tačiau... niekas niekur apie tai, atrodo, neparašė. Gaila ir keista. Antra idėja: mūsų draugijos narys Bronius Juzelskis **kažkada pasipasakojo, bet nelabai sureagavau, o prieš mėnesį, jo sodyboje Juodonyse suorganizavusi savo klasiokų susitikimą, buvau pritrenkta: visa jo kaimo ulyčia plevėsavo trispalvėmis vėliavomis** (prie kiekvieno namo – **tikras vėliavos stulpas su vėliava!!!**), **pravažiavome per visą kaimą iki Broniaus sodybos kaip prezidento eskortas.** Kai išlipome iš mašinų, **ne vieno veidu ritosi ašaros ir sunku buvo ištarti žodį...** Va čia tai patriotizmas, čia tai įdėtas darbas, rūpestis ir nedideli pinigai, kurie tikrai auklėja mus visus, daro didelę įtaką kitiems, aptingusiems, visas valdžias bekeikiančiams ir pamiršusiems, kas esame, kas yra ta Lietuva, dėl ko turime aukotis ir stengtis... O juk **Bronius – mūsų draugijos narys. Nusibodo jam mūsų kalbos ir tušti pažadai, kad darysime tą, darysime aną, o nepadarome nieko...** Ėmė jis ir **vietoj tuščių kalbų padarė pradžių – ir dar kokią gražią ir ryškią pradžių – padarė vienas...** Mano supratimu, tas tikrai turėtų būti paviešinta per bet kurį laikraštį – kaip gražus pavyzdys visiems kitiems...

Vytautai, **atrašykit** [stil., turėtų būti: „rašykite“, „parašykite“ etc. – V. R.], **prašau, jei galit, ką manot apie visa tai, ką pasakiau** [log., turėtų būti „prašiau“, „paminėjau“ etc. – V. R.].

Su pagarba – Lina

INFORMUOJAME

Per Vėlines į Svėdasus suvažiuoja iš visos Lietuvos miestų ir miestelių kraštiečiai ir kiti žmonės pagerbti artimųjų, išėjusių Anapilin. Prie kapinių ant plento visuomet susidaro automašinų kamščiai. Anykščių rajono mero Kęstučio Tubio nurodymu leista per Vėlines ant paveldo žemės statyti lengvasias automašinas. Svėdasų seniūnas Valentinas Neniškis pažymėjo aikštelės ribas. Pastatyti nurodomieji ženklai.

„Svėdasų varpo“ redkolegija

Šio leidinio numerio parengimą spaudai finansavo Genovaitė Davainytė-Paukštienė ir Rimantas Paukštė

Leidėjas Svėdasiškių draugija „Alaušas“,
kodas 302482413
JSS N2424-5801
Vyr. redaktorius Algimantas Indriūnas
tel. 8 613 90897

Redakcinė kolegija:
Vytautas Rimša (pirm.) tel. 8 608 27882
Stasys Gavenavičius (sekr.) tel. 8 677 71514
Rimutė Kniežienė tel. 8 620 46960
Asta Medinienė tel. 8 678 32056

Spaustuvė „Morkūnas ir Kō“,
Draugystės g. 17, LT-51229 Kaunas
El. paštas: spaustuvė@morkunas.lt
Leidiny s nemokamas